

SMERNICE ZA PRIMENU KODEKSA NOVINARA SRBIJE U ONLAJN OKRUŽENJU

Sloboda izražavanja kao sloboda da se govorom, pisanjem, slikom ili na drugi način traže, primaju i šire informacije i ideje, predstavlja temeljnu vrednost koju treba štiti i razvijati. Pravo na slobodu izražavanja nije apsolutno pravo i može se ograničiti ako je to neophodno u demokratskom društvu a radi zaštite osnovnih vrednosti tog društva. Kako je osnivanje i rad medija - shodno Ustavu - slobodno, nameće se potreba da struka propiše sopstvena pravila čiji je cilj dostizanje najviših mogućih etičkih standarda u novinarskoj profesiji. Prvi korak u ostvarivanju tog cilja je bilo donošenje Kodeksa novinara Srbije 2006. godine.

Razvoj novih kanala komunikacije u velikoj meri je promenio tradicionalni jednosmerni sistem plasiranja informacija putem medija i samu organizaciju medija, te postavio brojne izazove u pogledu tretiranja određenih situacija. Iako je Kodeks novinara Srbije podjednako primenjiv na sve medije, bez obzira na način njihovog plasiranja, neophodno je dati odgovarajuće tumačenje i smernice u cilju uspešne i pravilne primene profesionalnih standarda i u onlajn okruženju. Ovaj dokument je prevashodno namenjen novinarima i medijima koji su dostupni onlajn, ali je primenjiv i na druge forme izražavanja putem interneta koje putem različitih platformi plasiraju urednički oblikovane medijske sadržaje i za cilj ima da razjasni brojne nedoumice koje se odnose na primenu standarda dužne novinarske pažnje, odnosa prema izvorima informacija, načina na koji se prenose medijski sadržaji, poštovanje privatnosti, poštovanje autorstva i druga važna pitanja uređena Kodeksom.

Dokument je podeljen na poglavlja koja prate strukturu Kodeksa novinara Srbije. Primenjivaće se na medije i kanale komunikacije u odnosu na koje Savet za štampu u skladu sa svojim Statutom ima nadležnost, ali i na druge subjekte koji se bave novinarstvom u najširem smislu a koji su spremni da prihvate nadležnost Saveta za štampu.

I ISTINITOST IZVEŠTAVANJA

Osnovna uloga medija kao organizovanog entiteta koji plasiraju medijske sadržaje jeste da putem video zapisa, fotografije, zvuka i teksta prenose urednički oblikovane informacije, ideje i mišljenja i druge sadržaje namenjene javnoj distribuciji i neodređenom broju korisnika. Takve informacije se plasiraju na način da se primenjuju pravila novinarske profesije, uz puno poštovanje prava građana da budu istinito, potpuno i blagovremeno informisani o pitanjima od javnog značaja.

Sa obavezom poštovanja prava građana da budu istinito informisani o temama od značaja za javnost u onlajn okruženju, nespojivo je:

- **Fabrikovanja digitalnih tragova.** Nije dozvoljeno objavljivanje izmišljene komunikacije, kao ni izmena (i potonje objavljivanje) komunikacije koja je takva da promeni njeno izvorno značenje, kontekst, smisao i prikaz (na primer: tendenciozno skraćivanje tekstova, kropovanje fotografija, montaža video zapisa i sl.), kao i druga izmena komunikacije bez dozvole učesnika u toj komunikaciji (putem elektronske pošte, SMS-a, platformi za komunikaciju ili drugih kanala komunikacije).
- **Naknadna izmena sadržaja već objavljenog materijala:** Izmena objavljenog sadržaja je prihvatljiva isključivo uz obaveznu naznaku karaktera i uzroka izmena.
- **Antidatiranje i naknadna izmena vremena objave sadržaja (backdate)** nije dozvoljeno.

II NEZAVISNOST OD PRITISAKA

Polazeći od Ustavne i zakonske zabrane cenzure u Republici Srbiji i garantovanog prava građana da istinito, potpuno i blagovremeno budu informisani o pitanjima od javnog značaja, novinar je dužan da se suprotstavi svakom pritisku na slobodno obavljanje profesije, bez obzira na način kako plasira informacije.

Svaki novinar, pa i onaj koji informacije plasira koristeći onlajn kanale komunikacije, u potpunosti je dužan da primenjuje Poglavlje II Kodeksa.

III SPREČAVANJE KORUPCIJE I SUKOBA INTERESA

Novinar radi isključivo u interesu javnosti, te je sa novinarskom profesijom nespojivo primanje ili zahtevanje materijalne ili neke druge koristi za prikupljanje, objavljivanje, odlaganje ili sprečavanje prikupljanja ili objavljivanja informacija u onlajn okruženju te se ovim putem reafirmiše obaveza poštovanja Poglavlja III Kodeksa.

IV ODGOVORNOST NOVINARA

Poglavlje IV Kodeksa u potpunosti se primenjuje i u onlajn okruženju. Pored postojećih, u onlajn okruženju primenjuju se i sledeća pravila:

- **Zajednička pravila za ispravku i odgovor na informaciju.** Ispravka i odgovor na informaciju se objavljuju na način na koji je objavljen i originalni sadržaj u smislu pozicioniranja, vidljivosti i pristupa sadržaja korisnicima. Ispravka i odgovor na informaciju obavezno sadrže upućivanje na originalni sadržaj. Ako je originalni sadržaj

**CABET
ЗА ШТАМПУ**

Брзо, бесплатно, правично.

objavljen u više izdanja, odnosno putem više kanala komunikacije (štampa, veb sajt, društvene mreže itd.), onlajn medij ili onlajn izdanje ispravku ili odgovor, odnosno informaciju o njima u slučaju društvenih mreža, objavljuju na svakom od inicijalnih izdanja odnosno kanala komunikacije. Ispravka i odgovor na informaciju se objavljuju bez odlaganja, što konkretno podrazumeva da između vremena prijema ispravke ili odgovora na informaciju i njihovog objavljivanja treba da protekne onoliko vremena koliko je uredniku neophodno da ih pregleda i proveri da li ispunjavaju zakonske uslove.

- **Način objavljivanja odgovora na informaciju (demantij) putem onlajn medija i onlajn izdanja.** Preporučuje se da se odgovor na informaciju, koji ima zakonom predviđene elemente, objavi kao posebna vest, i to tako što će se naznačiti na sledeći način: *Odgovor na informaciju (ili Demantij) povodom teksta _____ (naziv teksta) objavljenog dana __.__.__. (dan mesec i godina), zajedno sa linkovanjem na tekst povodom koga je poslat odgovor na informaciju.*
- **Način objavljivanja Ispravke informacije.** Preporučuje se da ispravka informacije bude objavljena kao posebna vest sa jasnom naznakom: *“ISPRAVKA informacija objavljenih dana __.__.__. U tekstu: _____ (naziv teksta)”*, koja će pored linkovanja na tekst koji je ispravljen, sadržavati i tekstualno obaveštenje o tome koja je informacija iz tog teksta neistinita, nepotpuna ili netačno preneti.
- **Način označavanja izmena materijalnih činjenica.** Ako onlajn medij ili onlajn izdanje izmeni materijalne činjenice u objavljenom tekstu, on to jasno mora naznačiti. Preporuka je da se to čini na sledeći način: *NAPOMENA: Autor _____ (ime autora) je dana __.__.__. u __.__. (datum i vreme izvršene izmene), u tekstu _____ (naziv teksta) izvršio sledeće izmene: _____ (opisati izmene)*, s tim da napomena mora da sadrži i tekstualno objašnjenje koje sadrži objašnjenje razloga zbog kojeg su izmene izvršene. Napomena o izmenama materijalnih činjenica se objavljuje ispod ili iznad teksta koji je izmenjen.
- **Povlačenje sadržaja.** Onlajn medij ili onlajn izdanje može da odluči da u potpunosti ukloni medijski sadržaj, s tim što je u toj situaciji dužan da na adresi na kojoj se nalazio taj sadržaj objavi obaveštenje da je sadržaj odlukom urednika povučen, da navede razlog povlačenja i osnovne podatke o vesti koja je povučena (naslov, datum i vreme objavljivanja, autora, datum i vreme povlačenja). Povučeni sadržaj se čuva u arhivi medija u skladu sa njegovim internim pravilima.
- **Dostupnost informacija o izmenama objavljenog medijskog sadržaja.** Preporučuje se onlajn medijima i onlajn izdanjima da svaku izmenu objavljenog sadržaja i zadiranje u

njegov integritet sačuvaju i učine dostupnim korisnicima, u zavisnosti od tehničkih mogućnosti platforme na kojoj je sadržaj objavljen.

- **Prikriveno oglašavanje.** Svaki oblik komercijalnog oglašavanja i političke propagande mora jasno biti razdvojen od novinarskog sadržaja. Prilikom razdvajanja mora se voditi računa o nivou medijske i digitalne pismenosti korisnika. Promotivni sadržaji se označavaju korišćenjem oznake prepoznatljivosti u skladu sa zakonom koji uređuje oglašavanje (Na primer: "plaćeni prostor", "oglasna poruka", "promotivni sadržaj", "advertorijal" i sl).
- **Korisnički stvoren sadržaj (User Generated Content).** Sadržaj koji stvaraju sami korisnici (komentari), a koji se objavljuje na kanalima komunikacije onlajn medija i onlajn izdanja, takođe su predmet brižljive procene medija, a u zavisnosti od sistema moderacije koji konkretni onlajn medij ili onlajn izdanje primenjuje. Preporučuje se onlajn medijima i onlajn izdanjima, bez obzira na vrstu moderacije koju koriste, da izrade pravila objavljivanja korisnički stvorenog sadržaja, u kojima će jasno navesti koje vrste sadržaja (ponašanja) na njihovim kanalima komunikacije nisu dozvoljeni i u kojima će objasniti kako funkcioniše njihov sistem moderacije, Preporučuje se onlajn medijima i onlajn izdanjima da, u skladu sa svojim tehničkim mogućnostima, razviju sistem obaveštavanja korisnika o tome zašto određeni korisnički sadržaj nije objavljen (prethodna moderacija), odnosno zašto je određeni korisnički sadržaj uklonjen (naknadna moderacija).
- **Prethodna moderacija.** Onlajn medij ili onlajn izdanje koji koriste prethodnu moderaciju su dužni da pre objavljivanja brižljivo sagledaju da li je određeni korisnički sadržaj dozvoljen. Korisnički sadržaj koji onlajn medij odluči da objavi potpada pod uredničku odgovornost medija
- **Naknadna (ex post) moderacija.** Onlajn medij ili onlajn izdanje koji koristi naknadnu (ex post) moderaciju dužni su da uklone korisnički sadržaj koji su objavili ako je nedozvoljen. Uklanjanje sadržaja se obavlja nakon saznanja za nedozvoljen sadržaj odnosno obaveštenja treće osobe. Ako nakon obaveštenja, onlajn medij ili onlajn izdanje nisu uklonili korisnički stvoren sadržaj, u roku primerenom da se sadržaj pregleda i oceni njegova nedozvoljenost, za takav sadržaj, u smislu Kodeksa i ovih smernica, smatraće se da potpada pod uredničku odgovornost medija. Ovim se ni na koji način ne utiče na odgovornost za štetu nastalu objavljivanjem korisnički generisanog sadržaja.
- **Postupanje sa meta-podacima.** Preporučuje se onlajn mediju i onlajn izdanju da za svaki sadržaj koji se objavljuje poseduje najmanje sledeće meta-podatke: naslov, datum i vreme objavljivanja, naznačenje imena i prezimena illi pseudonima autora, naznačenje izvora, format koji se objavljuje (tekst, slika, audio, video itd.), veličina, upućivanje na ostale sadržaje koji su sastavni deo sadržaja

**CABET
ЗА ШТАМПУ**

Брзо, бесплатно, правично.

- **Čuvanje arhive onlajn medija i onlajn izdanja.** Preporučuje se onlajn medijima da svoju arhivu čuvaju najmanje 10 godina.

V NOVINARSKA PAŽNJA

U onlajn okruženju će se standard dužne novinarske pažnje, pored pravila iz Kodeksa, primenjivati i u skladu sa sledećim pravilima:

- **Informacije prikupljene sa društvenih mreža i drugih digitalnih platformi, pre objavljivanja treba tretirati kao i bilo koji drugi izvor informacija.** U njihovoj obradi novinar takođe treba da postupa u skladu sa standardom dužne novinarske pažnje. Ovakve informacije, ako su objavljene, takođe će se smatrati uređivački oblikovanim sadržajem i medij se ne može osloboditi odgovornosti braneći se time da je informacija preneti sa društvene mreže ili druge platforme.
- **Sadržaj objavljen na onlajn kanalima komunikacije medija.** Sadržaj objavljen na onlajn kanalima komunikacije koje mediji koriste u promociji sadržaja i informisanju javnosti smatraju se uređivački oblikovanim sadržajem.
- **Informacije koje su prikupljene sa društvene mreže obrađuju se u skladu sa pravilima novinarske profesije.** Nije dozvoljena obrada informacije koja se preuzima sa društvenih mreža i drugih platformi na način da se promeni njeno izvorno značenje, kontekst, smisao i prikaz.
- **Uputstvo za objavljivanje u potpunosti neverifikovanih informacija.** Ako se novinar nalazi u situaciji da je neophodno da koristi sadržaj sa društvenih mreža i interneta koji nije verifikovan, preporučuje se da objavi i uputstvo koje objašnjava odakle informacija dolazi i pojasni razloge zbog kojih bi takva informacija mogla biti nepouzdana

VI ODNOS PREMA IZVORIMA INFORMISANJA

Pored pravila iz Kodeksa koja uređuju odnos prema izvorima informisanja, u onlajn okruženju primenjuju se i sledeća pravila:

- **Obaveza identifikacije novinara i zabrana zloupotrebe nedostatka digitalne pismenosti.** Prilikom prikupljanja informacija preko digitalnih platformi putem komuniciranja sa izvorom informacija, novinar uvek mora da naglasi da u toj konkretnoj komunikaciji učestvuje u svojstvu novinara. Sa novinarskom profesijom je nespojiva svesna ili nehatna zloupotreba nedostatka digitalne pismenosti sagovornika koji predstavlja izvor informacije

**CABET
ЗА ШТАМПУ**

Брзо, бесплатно, правично.

- **Provera izvora sa interneta i društvenih mreža.** Novinari bi uvek trebalo da, pre objavljivanja informacije do koje su došli od izvora sa društvenih mreža i interneta, provere profil izvora i da jasno utvrde da je izvor zaista ona osoba za koju se predstavlja
- **Obaveza pribavljanja prethodne saglasnosti prilikom prenošenja objava sa društvenih mreža ili drugih platformi.** Prilikom preuzimanja informacije koju je na društvenim mrežama i drugim digitalnim platformama objavio pojedinac koji nije javna ličnost, novinar je u obavezi da pribavi njegovu/njenu prethodnu saglasnost, osim ako je njihovo objavljivanje od interesa za javnost i u vezi sa temom o kojoj se javnost izveštava.
- **Nepoštovanje tajnosti komunikacije:** Novinar je dužan da pri objavljivanju tuđe prepiske vodi računa o tajnosti komunikacije. Sadržina komunikacije se može objaviti samo uz pristanak svih osoba koja učestvuju u komunikaciji, osim ako interes javnosti da sazna sadržinu komunikacije preteže nad potrebom zaštite njene tajnosti. U tom slučaju obavezno je učiniti neprepoznatljivim lične podatke, kao i meta-podatke (podatke o komunikaciji koji ne čine sadržinu komunikacije, npr. datum slanja elektronske poruke, datum prijema, IP adresa i sl.), osim ako je njihovo objavljivanje od interesa za javnost i u vezi sa temom o kojoj se javnost izveštava.
- **Objave javnih funkcionera i javnih ličnosti.** Ako je informaciju na društvenim mrežama i drugim digitalnim platformama objavila osoba koja je javni funkcioner, odnosno javna ličnost, taj sadržaj treba tretirati kao njenu izjavu, uz obavezno navođenje funkcije, odnosno položaja koju ta osoba obavlja, i kanala sa kojeg je preuzeta informacija. I u tom slučaju novinar i medij su dužni da provere autentičnost izvora
- **Prenošenje agencijskih sadržaja.** Kod prenošenja agencijskih sadržaja novinar je u obavezi da naznači da je njihov izvor agencija, a dužan je da navede i sekundarne izvore, ukoliko postoje.
- **Obaveza navođenja izvora informacije.** Onlajn medij i onlajn izdanje su dužni da navedu izvor informacije, po pravilu na njenom početku, uz upućivanje na taj izvor, odnosno naznačavanje internetske stranice sa koje je informacija preuzeta. Preporučuje se linkovanje na internetsku stranicu sa koje je informacija preuzeta.

VII POŠTOVANJE PRIVATNOSTI

Pored pravila Kodeksa koja se odnose na poštovanje privatnosti, u onlajn okruženju se primenjuju i sledeća pravila:

**CABET
ЗА ШТАМПУ**

Брзо, бесплатно, правично.

- **Tretman privatnih zapisa i fotografija objavljenih na društvenim mrežama i platformama.** Privatni podaci i zapisi, uključujući tu i privatne fotografije, video i druge zapise koje je privatna osoba objavila putem društvenih mreža ili drugih platformi moguće je objavljivati samo uz prethodnu saglasnost te osobe, osim u slučajevima kada interes javnosti preteže nad pravom na privatnost, i to u meri u kojoj je to neophodno da se ostvari svrha izveštavanja.
- **Privatni podaci i zapisi namenjeni objavljivanju.** Privatni podaci i zapisi se mogu objavljivati bez prethodne saglasnosti osobe na koje se ti podaci odnose ako je ta osoba takve podatke namenila javnosti, odnosno dostavila mediju u cilju objavljivanja, (na primer, korišćenjem heštegov a i drugih sličnih načina koji za cilj imaju prenošenje takvih podataka).
- **Privatni podaci i zapisi u okviru komunikacije namenjene široj javnosti.** Sadržaji koje objavljuju privatne osobe u okviru komunikacije namenjene široj javnosti se mogu objavljivati bez pristanka osobe na koju se taj zapis odnosi.
- **Privatni podaci i zapisi koji sadrže privatne podatke i zapise drugih osoba.** Ako se u okviru privatnih podataka i zapisa jedne osobe pominju ili nalaze privatni podaci ili zapisi drugih osoba (na primer, tagovi na društvenim mrežama), novinar i medij su dužni da takve osobe učine neprepoznatljivim, osim u slučaju da i za te osobe interes javnosti preteže nad pravom na privatnost.
- **Pravo na zaborav.** Urednik onlajn medija ili onlajn izdanja može da odluči da ukloni sadržaj ili podatke o ličnosti u okviru sadržaja po zahtevu osobe čija su lična prava ugrožena, ukoliko objavljivanje podataka o ličnosti više ne predstavlja javni interes ili ako iz bilo kog razloga pravo javnosti da bude informisana o pitanjima od javnog značaja više ne preteže nad zaštitom prava na privatnost.
- **Prikupljanje podataka o ličnosti od čitalaca i/ili registrovanih korisnika.** Onlajn mediji i onlajn izdanja su dužni da u potpunosti postupaju u skladu sa propisima koji uređuju zaštitu podataka o ličnosti, a naročito su dužni da čitaoc e/registerovane korisnike obaveste o svrsi prikupljanja podataka o ličnosti i načinu korišćenja tih podataka, kao i da od njih pribave saglasnost za takvu vrstu korišćenja podataka o ličnosti. Onlajn mediji i onlajn izdanja će se uzdržavati od prikupljanja podataka o ličnosti koji nisu u srazmeri sa svrhom prikupljanja. Preporučuje se onlajn medijima i onlajn izdanjima da izrade svoja pravila koja će urediti sva bitna pitanja od značaja za prikupljanje podataka o ličnosti.

VIII KORIŠĆENJE ČASNIH SREDSTAVA

Poglavlje VIII Kodeksa se u potpunosti primenjuje i na onlajn okruženje.

IX POŠTOVANJE AUTORSTVA

Polazeći od osnovnog principa da bi mediji i novinari trebalo da odaju priznanje autorima medijskih sadržaja, i koriste ih na način na koji i oni očekuju od drugih da koriste njihove sadržaje i odaju priznanje njihovom radu, u onlajn okruženju se u odnosu na poštovanje autorstva primenjuju sledeća pravila:

- **Prethodna saglasnost nosioca autorskog prava ili samog autora.** Prilikom objavljivanja tuđeg medijskog materijala - uključujući ali se ne ograničavajući na novinarske tekstove, fotografije i video zapise - medij i novinar koji želi da objavi takve informacije po pravilu je dužan da pribavi prethodnu saglasnost nosioca autorskog prava ili samog autora. Preporučuje se mediju da o zahtevu za davanje saglasnosti i saglasnosti obezbedi pisani trag.
- **Obavezno naznačenje autora.** Prilikom preuzimanja sadržaja od drugih medija (uključujući i agencije), pod uslovom da postoji saglasnost medija kao nosioca (imovinskog) autorskog prava, treba imati u vidu da ti mediji često nisu i autori takvih sadržaja, pa je neophodno pored naznačenja medija kao izvora, naznačiti i samog autora i ispoštovati druge izvore i zahteve koji se odnose na moralni aspekt iskorišćavanja autorskog dela.
- **Slučaj nepoznatog autora.** Ako autor medijskog sadržaja nije poznat ili je do njega nemoguće doći, preporučuje se mediju da se uzdrži od objavljivanja tog sadržaja ili da u tom slučaju koriste druge slične sadržaje koji predstavljaju javno dobro (public domain), ili se mogu po drugom osnovu slobodno koristiti (poput režima *Creative Commons*). U slučaju korišćenja dela koja su u režimu slobodnog korišćenja (*Creative Commons*), neophodno je proveriti za svako pojedinačno delo koji je nivo ovlašćenja (atribucije) za korišćenje određenog dela omogućen.
- **Integritet preuzetog sadržaja.** Autor je shodno važećim propisima ovlašćen da štiti integritet svog dela. Novinar i medij bi trebalo da uvek imaju u vidu da je obim iskorišćavanja određenog dela određen saglasnošću autora ili nosioca autorskog prava. Po pravilu bi trebalo da se uzdržavaju od bilo kakve intervencije u preuzetom medijskom sadržaju koje je u suprotnosti sa datom saglasnošću. Naročito treba biti oprezan kod intervencija poput skraćivanja, kropovanja i sličnih izmena kojima može da se naruši integritet dela, a samim tim i moralna prava autora.

**CABET
ЗА ШТАМПУ**

Брзо, бесплатно, правично.

- **Pravila korišćenja medijskih sadržaja.** Preporučuje se medijima da izrade svoja pravila u kojima će navesti način i obim korišćenja njihovih medijskih sadržaja. Ova pravila najčešće sadrže: način naznačenja izvora odakle je sadržaj prenet (po pravilu, linkovanje i naznačenje naziva medija i njegove internetske stranice), format u kome se takvi sadržaji prenose, naznaku o tome da li se mogu prenositi celokupni sadržaji ili njihovi delovi, eventualnu naknadu za prenošenje sadržaja i pravila o višestrukome prenosu sadržaja. Ako su novinari i mediji konsultovali i poštovali ta Pravila korišćenja, smatraće se da su pribavili prethodnu saglasnost za objavljivanje. I u tom slučaju se mora voditi računa o moralnim pravima autora.
- **Ograničenje autorskog prava u svrhe karikature ili parodije.** Parodija i karikatura predstavljaju osnov slobodnog izražavanja na internetu. Važeći propisi takođe dozvoljavaju slobodnu preradu autorskog dela za svrhe karikature ili parodije. U toj situaciji je neophodno da karikaturni prikaz ne stvara ne zabunu u pogledu izvora dela, odnosno u prikazu karikature treba da bude jasno da je izvor dela nečije tuđe autorsko delo.
- **Pravo citiranja.** Kratki odlomci objavljenog autorskog dela se mogu slobodno objavljivati ako su integrisani u originalno delo, uz jasnu naznaku da se radi o citatu, kao i naznaku medija koji je objavio autorsko delo (po pravilu, linkovanjem na konkretno autorsko delo, naznakom imena medija i njegove internetske stranice) i autora dela koje se citira.
- **Objavljivanje primeraka objavljenih autorskih dela koja se javljaju kao sastavni deo tekućeg događaja.** U okviru izveštavanja javnosti o tekućem događaju, u obimu koji odgovara svrsi i načinu izveštavanja o tekućem događaju dozvoljeno je objavljivanje autorskih dela koja su sastavni deo tekućeg događaja o kome se izveštava, bez dozvole autora i bez plaćanja autorske naknade. Po pravilu se ovo ograničenje odnosi samo na situaciju kada se autorsko delo uzgredno nađe u medijskom izveštaju u kontekstu izveštavanja, na primer u medijskom izveštaju o požaru se u kadru nađe logo neke kompanije, ili kada se javnost izveštava o izložbi umetničke fotografije. I u ovoj situaciji treba obavezno naznačiti autora i poštovati druga moralna prava autora.
- **Slobodno korišćenje dnevnih informacija i vesti koje imaju prirodu novinskog izveštaja.** Faktografski izveštaji kojima se javnost informiše o dnevnim događajima ne podležu obavezi pribavljanja prethodne saglasnosti i plaćanju autorske naknade. U objavljivanju ovakvih izveštaja treba praviti jasnu razliku između dnevnih faktografskih izveštaja (na koje se ovaj izuzetak odnosi) i drugih tekstova (koji ne potpadaju pod ograničenje autorskog prava). Na primer, izveštaj o poseti visokog stranog zvaničnika koji prenosi samo činjenice (kad je doputovao, sa kim treba da se sastane, koja je svrha

posete i sl.) može se slobodno prenositi, dok analitički prikaz posete stranog zvaničnika ne potpada pod ovaj izuzetak (za njegovo prenošenje je neophodno tražiti saglasnost medija ili konsultovanje Pravila korišćenja medijskih sadržaja, ako ih konkretni medij ima). U primeni ovog izuzetka takođe treba obavezno naznačiti autora i poštovati druga moralna prava autora.

- **Korišćenje kratkih izvoda ili sažetaka iz novinskih i drugih sličnih članaka u pregledima vesti.** Onlajn pregledi štampe (njuz agregatori) mogu da koriste kratke izvode ili sažetke iz medijskih sadržaja, bez prethodne saglasnosti i plaćanja autorske naknade uz poštovanje moralnih prava (naročito naznačavanje medija koji je objavio informaciju, njegove internetske stranice i direktno linkovanje na vest). Preporuka je da pre objave određenih izvoda iz drugih medija njuz agregatori konsultuju pravila korišćenja medijskih sadržaja određenog medija kao i da ne objavljuju cele tekstove, već zaista kratke izvode ili sažetke.

X ZAŠTITA NOVINARA

Poglavlje X Kodeksa se u potpunosti primenjuje i na onlajn okruženje.